

30th Latin Summer School

January 2023

Class 4 vi

Tutor:

Bob Cowan

Horace *Epodes*: Bob Cowan

Before he became the Roman Alcaeus, affably plucking the day and urging moderation to his fellow symposiasts in the *Odes*, Horace adopted a much more aggressive and uncompromising persona in his earlier *Epodes* as the Roman Archilochus.

Archilochus, along with Hipponax and Semonides, was the most famous writer of the genre of iambos in Archaic Greece. Iambos was characterized, not so much by iambic metre (which it did not always have), but by its ethos, style, and subject-matter: bitter invective against personal enemies and social deviants, with a frequent focus on sexual and other bodily matters, expressed in often obscene language, emphasizing ugliness, grotesquery, and perversion, designed to expose its targets to public derision. So vituperative were iambic poets' attacks that the (almost certainly apocryphal) biographical tradition claimed they drove their targets to suicide: Archilochus taking vengeance against Lycambes and his daughters, who had reneged on a marriage contract with him, Hipponax adopting an unCromwellian attitude towards the sculptor Bupalus for producing a warts-and-all likeness of the ugly poet. The use of blame (*psogos*) is often seen as performing an important function in reinforcing and policing moral and social values, by exposing transgressors to non-violent ridicule and providing a deterrent to others. Yet, the writers of iambos are often depicted in the ancient tradition as uncontrolled, excessive ranters, who themselves transgress normative social boundaries in the extremity of their abuse. Both these attitudes towards Archaic iambos and its practitioners are important and influential in Catullus' appropriation of the Archilochean persona, and perhaps even moreso in Horace's *Epodes*.

The *Epodes* were probably published around 30 BCE, but many were written in the course of the decade preceding. That decade was one of immense social and political tension, breaking out into frequent crises, climaxing in the great battle of Actium, which is the backdrop of *Epod.* 1 and 9, and which hangs over much of the rest of the collection. The politics of iambos are most obviously prominent, not only in these Actium poems, but in the more despairing civil war poems, 7 and 16. Yet, politics in the wider sense pervades the collection, as the threats to society from all sides—witches, *nouveaux riches*, bad poets, even other iambists—are attacked and, often ineffectually, fended off. At the same time, the iambic persona reflects on its own problematic status, as it is disturbingly similar to its aggressive, destructive, sexually rapacious targets. 'Horace' (as I shall call the persona, for want of an obvious alternative) is ambivalent, not only about the moral authority of his iambic role, but about his ability to maintain it. Much of the collection is about trying and (deliberately) failing to play the role of Archilochus, which is fundamentally unsuited to his underlying principle of moderation. This unravelling of the iambic project becomes increasingly noticeable from *Epod.* 11 onwards, where the purely iambic metre of the preceding poems (trimeter+dimeter) becomes infected by elegiac and other elements, just as the softer erotic themes of elegy begin to undermine the hypermasculine aggression of iambos.

The *Epodes* are a wildly entertaining and varied collection, from the obscene insults aimed at a stereotypically oversexed older woman to the heartfelt anguish at Rome's recurrent descent into civil war, from a terrifying depiction of ritual child-murder by a coven of witches to Horace's hyperbolic outrage at being served a meal with too much garlic in it. The collection has something for everyone, but the easily offended should be warned that some of the poems do contain explicit sexual content.

There are excellent modern commentaries on the *Epodes* by David Mankin (Cambridge 1995) and the University of Sydney's own Lindsay Watson (Oxford 2003). If you are using an older commentary, such as that of Page, be aware that many of the more obscene passages may be bowdlerized or simply omitted. There is a lot of excellent scholarship on the *Epodes*, too much to list here, but I am very happy to suggest items to those who are interested. Just drop me an email.

One last thing: the *Epodes* is the perfect length for us to read in a week and I thought it would be immensely satisfying to have read a complete poetry book. However, the vigilant and the nervous among you may notice a higher page- and line-count than is usual for a level 4 class at the Sydney Latin Summer School. This is because the iambic trimeters and dimeters which are the collection's main metres (as well as the others in the later epodes) are far shorter than the hexameters and elegiacs that we usually read. As a more meaningful indicator, I have counted the number of *words* we will be reading and it is almost exactly the same as for the 400-odd hexameters that we usually cover. So, keep calm and read the *Epodes*. Can't wait to see you—and almost certainly in person!—in January.

Monday

Epode 1

A friendly note to Maecenas before the Battle of Actium

Ibis Liburnis inter alta navium,
    amice, propugnacula,
paratus omne Caesaris periculum
    subire, Maecenas, tuo:
quid nos, quibus te vita si superstite,   5
    iucunda, si contra, gravis?
utrumne iussi persequemur otium
    non dulce, ni tecum simul,
an hunc laborem, mente laturo decet
    qua ferre non mollis viros?   10
feremus et te vel per Alpium iuga
    inhospitalem et Caucasum
vel occidentis usque ad ultimum sinum
    forti sequemur pectore.
roges, tuum labore quid iuvem meo   15
    inbellis ac firmus parum?
comes minore sum futurus in metu,
    qui maior absentis habet,
ut adsidens inplumibus pullis avis
    serpentium adlapsus timet,   20
magis relictis, non, ut adsit, auxili
    latura plus praesentibus.
libenter hoc et omne militabitur
    bellum, in tuae spem gratiae,
non ut iuvenis inligata pluribus   25
    aratra nitantur meis
pecusve Calabris ante sidus fervidum
    Lucana mutet pascuis
neque ut superni villa candens Tusculi
    Circaea tangat moenia.   30
satis superque me benignitas tua
    ditavit, haud paravero
quod aut avarus ut Chremes terra premam,
    discinctus aut perdam nepos.

Epode 2

A paean to the joys of country life—or is it? Look out for the biggest twist in Latin poetry...

Beatus ille qui procul negotiis,
ut prisca gens mortalium,
paterna rura bobus exercet suis
solutus omni faenore
neque excitatur classico miles truci   5
neque horret iratum mare
forumque vitat et superba civium
potentiorum limina.
ergo aut adulta vitium propagine
altas maritat populos   10
aut in reducta valle mugientium
prospectat errantis greges
inutilis falce ramos amputans
feliciores inserit
aut pressa puris mella condit amphoris   15
aut tondet infirmas ovis.
vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus agris extulit,
ut gaudet insitiva decerpens pira
certantem et uvam purpurae,   20
qua muneretur te, Priape, et te, pater
Silvane, tutor finium.
libet iacere modo sub antiqua ilice,
modo in tenaci gramine:
labuntur altis interim ripis aquae,   25
queruntur in silvis aves
fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
somnia quod invitet levis.
at cum tonantis annus hibernus Iovis
imbris nivisque comparat,   30
aut trudit acris hinc et hinc multa cane
apros in obstantis plagas
aut amite levi rara tendit retia
turdibus edacibus dolos
pavidumque leporem et advenam laqueo gruem   35
iucunda captat praemia.
quis non malarum quas amor curas habet
haec inter obliviscitur?
quodsi pudica mulier in partem iuvenet
domum atque dulcis liberos,   40
Sabina qualis aut perusta solibus

pernicis uxor Apuli,
 sacrum vetustis exstruat lignis focum
 lassi sub adventum viri
 claudensque textis cratibus laetum pecus   45
 distenta siccet ubera
 et horna dulci vina promens dolio
 dapes inemptas adparet:
 non me Lucrina iuverint conchylia
 magisve rhombus aut scari,   50
 siquos Eois intonata fluctibus
 hiems ad hoc vertat mare,
 non Afra avis descendat in ventrem meum,
 non attagen Ionicus
 iucundior quam lecta de pinguissimis   55
 oliva ramis arborum
 aut herba lapathi prata amantis et gravi
 malvae salubres corpori
 vel agna festis caesa Terminalibus
 vel haedus ereptus lupo.   60
 has inter epulas ut iuvat pastas ovis
 videre properantis domum,
 videre fessos vomerem inversum boves
 collo trahentis languido
 positosque vernas, ditis examen domus,   65
 circum renidentis Lares.—
 haec ubi locutus faenerator Alfius,
 iam iam futurus rusticus,
 omnem redegit idibus pecuniam,
 quaerit kalendis ponere.   70

Epode 3

A little too much garlic, sir? No need to overreact!

Parentis olim siquis inopia manu
 senile guttur fregerit,
 edit cicutis alium nocentius.
 o dura messorum ilia.
 quid hoc veneni saevit in praecordiis?   5
 num viperinus his cruor
 incoctus herbis me fefellit? an malas
 Canidia tractavit dapes?
 ut Argonautas praeter omnis candidum
 Medea mirata est ducem,   10

ignota tauris inligaturum iuga
 perunxit hoc Iasonem,
 hoc delibutis ulta donis paelicem
 serpente fugit alite.
 nec tantus umquam siderum insedit vapor 15
 siticulosae Apuliae
 nec munus umeris efficacis Herculis
 inarsit aestuosius.
 at siquid umquam tale concupiveris,
 iocose Maecenas, precor, 20
 manum puella savio opponat tuo
 extrema et in sponda cubet.

Tuesday

Epode 4

Enemies till death!

Lupis et agnis quanta sortito obtigit,
 tecum mihi discordia est,
 Hibericis peruste funibus latus
 et crura dura compede.
 licet superbus ambules pecunia, 5
 fortuna non mutat genus.
 videsne, sacram metiente te viam
 cum bis trium ulnarum toga,
 ut ora vertat huc et huc euntium
 liberrima indignatio? 10
 ‘sectus flagellis hic triumviralibus
 praeconis ad fastidium
 arat Falerni mille fundi iugera
 et Appiam mannis terit
 sedilibusque magnus in primis eques 15
 Othone contempto sedet.
 quid attinet tot ora navium gravi
 rostrata duci pondere
 contra latrones atque servilem manum
 hoc, hoc tribuno militum?’ 20

Epode 5

A chilling (or, some claim, hilarious) depiction of witchcraft, murder, and a turning of the tables.

‘At o deorum quidquid in caelo regit
terras et humanum genus,
quid iste fert tumultus? aut quid omnium
vultus in unum me truces?
per liberos te, si vocata partibus 5
Lucina veris adfuit,
per hoc inane purpurae decus precor,
per inprobaturum haec Iovem,
quid ut noverca me intueris aut uti
petita ferro belua?’ 10
ut haec trementi questus ore constitit
insignibus raptis puer,
inpube corpus, quale posset in pia
mollire Thracum pectora,
Canidia brevibus implicata viperis 15
crinis et incomptum caput
iubet sepulcris caprificos erutas,
iubet cupressos funebris
et uncta turpis ova ranae sanguine
plumamque nocturnae strigis 20
herbasque quas Iolcos atque Hiberia
mittit venenorum ferax,
et ossa ab ore rapta ieiunae canis
flammis aduri Colchicis.
at expedita Sagana per totam domum 25
spargens Avernalis aquas
horret capillis ut marinus asperis
echinus aut currens aper.
abacta nulla Veia conscientia
ligonibus duris humum 30
exhauriebat, ingemens laboribus,
quo posset infossus puer
longo die bis terque mutatae dapis
inemor spectaculo,
cum promineret ore, quantum exstant aqua 35
suspensa mento corpora;
exsecta uti medulla et aridum iecur
amoris esset poculum,
interminato cum semel fixae cibo
intabuissent pupulae. 40
non defuisse masculae libidinis

Ariminensem Foliam
 et otiosa credidit Neapolis
 et omne vicinum oppidum,
 quae sidera excantata voce Thessala 45
 lunamque caelo deripit.
 hic inresectum saeva dente livido
 Canidia rodens pollicem
 quid dixit aut quid tacuit? 'o rebus meis
 non infideles arbitrae, 50
 Nox et Diana, quae silentium regis,
 arcana cum fiunt sacra,
 nunc, nunc adeste, nunc in hostilis domos
 iram atque numen vertite.
 formidulosi dum latent silvis ferae 55
 dulci sopore languidae,
 senem, quod omnes rideant, adulterum
 latrent Suburanae canes
 nardo perunctum, quale non perfectius
 meae laborarint manus. 60
 quid accidit? cur dira barbarae minus
 venena Medae valent,
 quibus superbam fugit ultra paelicem,
 magni Creontis filiam,
 cum palla, tabo munus inbutum, novam 65
 incendio nuptam abstulit?
 atqui nec herba nec latens in asperis
 radix fefellit me locis:
 indormit unctis omnium cubilibus
 oblivione paelicum. 70
 a a, solutus ambulat veneficae
 scientioris carmine.
 non usitatis, Vare, potionibus,
 o multa fleturum caput,
 ad me recurre nec vocata mens tua 75
 Marsis redibit vocibus:
 maius parabo, maius infundam tibi
 fastidienti poculum,
 priusque caelum sidet inferius mari
 tellure porrecta super, 80
 quam non amore sic meo flagres uti
 bitumen atris ignibus.'
 sub haec puer iam non, ut ante, mollibus
 lenire verbis inpias,
 sed dubius unde rumperet silentium, 85

misit Thyesteas preces:
 ‘venena magnum fas nefasque, non valent
 convertere humanam vicem.
 diris agam vos: dira detestatio
 nulla expiatur victima. 90
 quin, ubi perire iussus exspiravero,
 nocturnus occurram furor
 petamque voltus umbra curvis unguibus,
 quae vis deorum est Manium,
 et inquietis adsidens praecordiis 95
 pavore somnos auferam.
 vos turba vicitim hinc et hinc saxis petens
 contundet obscaenas anus.
 post insepulta membra different lupi
 et Esquilinae alites 100
 neque hoc parentes, heu mihi superstites,
 effugerit spectaculum.’

Epode 6

Pick on someone your own size! A challenge to another iambist.

Quid inmerentis hospites vexas canis,
 ignavus adversum lupos?
 quin huc inanis, si potes, vertis minas
 et me remorsurum petis?
 nam qualis aut Molossus aut fulvos Lacon, 5
 amica vis pastoribus,
 agam per altas aure sublata nivis,
 quaecumque praecedet fera;
 tu, cum timenda voce complesti nemus,
 proiectum odoraris cibum. 10
 cave cave, namque in malos asperrimus
 parata tollo cornua,
 qualis Lycambae spretus infido gener
 aut acer hostis Bupalos.
 an si quis atro dente me petiverit, 15
 inultus ut flebo puer?

Wednesday

Epode 7

A plea to fellow-Romans not to descend into civil war again

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
    aptantur enses conditi?
parumne campis atque Neptuno super
    fusum est Latini sanguinis,
non ut superbas invidae Karthaginis   5
    Romanus arces ureret
intactus aut Britannus ut descenderet
    sacra catenatus via,
sed ut secundum vota Parthorum sua
    urbs haec periret dextera?   10
neque hic lupis mos nec fuit leonibus
    umquam nisi in dispar feris.
furore caecus an rapit vis acrior
    an culpa? responsum date.
tacent et albus ora pallor inficit   15
    mentesque percussae stupent.
sic est: acerba fata Romanos agunt
    scelusque fraternae necis,
ut inmerentis fluxit in terram Remi
    sacer nepotibus cruor.   20

Epode 8

No means no. Especially to you.

Warning: this *Epode* contains explicit content.

Rogare longo putidam te saeculo,
    viris quid enervet meas,
cum sit tibi dens ater et rugis vetus
    frontem senectus exaret
hietque turpis inter aridas natis   5
    podex velut crudae bovis.
sed incitat me pectus et mammae putres,
    equina quales ubera,
venterque mollis et femur tumentibus
    exile suris additum.   10
esto beata, funus atque imagines
    ducant triumphales tuum
nec sit marita quae rotundioribus
    onusta bacis ambulet.

quid, quod libelli Stoici inter Sericos 15
 iacere pulvillos amant:
 inlitterati num minus nervi rigent
 minusve languet fascinum?
 quod ut superbo provocas ab inguine,
 ore adlaborandum est tibi. 20

Epode 9

Nunc est bibendum? Another party to celebrate Actium.

Quando repostum Caecubum ad festas dapes
 victore laetus Caesare
 tecum sub alta—sic Iovi gratum—domo,
 beate Maecenas, bibam
 sonante mixtum tibiis carmen lyra, 5
 hac Dorium, illis barbarum?
 ut nuper, actus cum freto Neptunius
 dux fugit ustis navibus
 minatus urbi vincla, quae detraxerat
 servis amicus perfidis. 10
 Romanus eheu—posterī negabitis—
 emancipatus feminae
 fert vallum et arma miles et spadonibus
 servire rugosis potest
 interque signa turpe militaria 15
 sol adspicit conopium.
 at huc frementis verterunt bis mille equos
 Galli canentes Caesarem
 hostiliumque navium portu latent
 puppes sinistrorsum citae. 20
 io Triumphe, tu moraris aureos
 currus et intactas boves?
 io Triumphe, nec Iugurthino parem
 bello reportasti ducem
 neque Africanum, cui super Carthaginem 25
 virtus sepulcrum condidit.
 terra marique victus hostis punico
 lugubre mutavit sagum,
 aut ille centum nobilem Cretam urbibus
 ventis iturus non suis, 30
 exercitatas aut petit Syrtis Noto
 aut fertur incerto mari.
 capaciores adfer huc, puer, scyphos

et Chia vina aut Lesbia,
vel quod fluentem nauseam coerceat   35
metire nobis Caecubum.
curam metumque Caesaris rerum iuvat
dulci Lyaeo solvere.

Epode 10

A curse on an enemy.

Mala solute navis exit alite
ferens olentem Mevium.
ut horridis utrumque verberes latus,
Auster, memento fluctibus;
niger rudentis Euris inverso mari   5
fractosque remos differat;
insurgat Aquilo, quantus altis montibus
frangit trementis ilices;
nec sidus atra nocte amicum adpareat,
qua tristis Orion cadit;   10
quietiore nec feratur aequore
quam Graia victorum manus,
cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
in inpiam Aiakis ratem.
o quantus instat navitis sudor tuis   15
tibi que pallor luteus
et illa non virilis heulatio
preces et aversum ad Iovem,
Ionius udo cum remugiens sinus
Noto carinam ruperit.   20
opima quodsi praeda curvo litore
porrecta mergos iuverit,
libidinosus immolabitur caper
et agna Tempestatibus.

Epode 11

A shift in metre and subject-matter: love, iambos-style.

Petti, nihil me sicut antea iuvat
scribere versiculos amore percussus gravi,
amore, qui me praeter omnis expetit
mollibus in pueris aut in puellis urere.
hic tertius December, ex quo destiti   5
Inachia furere, silvis honorem decutit.

heu me, per urbem—nam pudet tanti mali—
 fabula quanta fui, conviviorum et paenitet,
 in quis amantem languor et silentium
 arguit et latere petitus imo spiritus. 10
 ‘contrane lucrum nil valere candidum
 pauperis ingenium’ querebar adplorans tibi,
 simul calentis inverecundus deus
 fervidiore mero arcana promorat loco.
 ‘quodsi meis inaestuet praecordiis 15
 libera bilis, ut haec ingrata ventis dividat
 fomenta volnus nil malum levantia,
 desinet imparibus certare summotus pudor.’
 ubi haec severus te palam laudaveram,
 iussus abire domum ferebar incerto pede 20
 ad non amicos heu mihi postis et heu
 limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
 nunc gloriantis quamlibet mulierculam
 vincere mollitia amor Lycisci me tenet;
 unde expedire non amicorum queant 25
 libera consilia nec contumeliae graves,
 sed alius ardor aut puellae candidae
 aut teretis pueri longam renodantis comam.

Thursday

Epode 12

Insulting the older woman again, but this time she gets to respond.

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 munera quid mihi quidve tabellas
 mittis nec firmo iuveni neque naris obesae?
 namque sagacius unus odoror,
 polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis, 5
 quam canis acer ubi lateat sus.
 qui sudor vietis et quam malus undique membris
 crescit odor, cum pene soluto
 indomitam properat rabiem sedare neque illi
 iam manet umida creta colorque 10
 stercore fucatus crocodili iamque subando
 tenta cubilia tectaque rumpit,
 vel mea cum saevis agitat fastidia verbis:
 ‘Inachia langues minus ac me;
 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum 15

mollis opus. pereat male quae te
 Lesbia quaerenti taurum monstravit inertem,
 cum mihi Cous adesset Amyntas,
 cuius in indomito constantior inguine nervus
 quam nova collibus arbor inhaeret. 20
 muricibus Tyriis iteratae vellera lanæ
 cui properabantur? tibi nempe,
 ne foret aequalis inter conviva, magis quem
 diligeret mulier sua quam te.
 o ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acris 25
 agna lupos capreaeque leones.'

Epode 13

Sympotic reminiscences of Achilles and Chiron.

Horrida tempestas caelum contraxit et imbres
 nivesque deducunt Iovem; nunc mare, nunc silvae
 Threicio Aquilone sonant. rapiamus, amici,
 occasionem de die, dumque virent genua
 et decet, obducta solvatur fronte senectus. 5
 tu vina Torquato move consule pressa meo.
 cetera mitte loqui: deus haec fortasse benigna
 reducet in sedem vice. nunc et Achaemenio
 perfundi nardo iuvat et fide Cyllenaea
 levare diris pectora sollicitudinibus, 10
 nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
 'invicte, mortalis dea nate puer Thetide,
 te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 findunt Scamandri flumina lubricus et Simois,
 unde tibi reditum certo subtemine Parcae 15
 rupere, nec mater domum caerulea te revehet.
 illic omne malum vino cantuque levato,
 deformis aegrimoniae dulcibus adloquiiis.'

Epode 14

Running out of steam with iambs.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
 oblivionem sensibus,
 pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
 arente fauce traxerim,
 candide Maecenas, occidis saepe rogando: 5
 deus, deus nam me vetat
 inceptos olim, promissum carmen, iambs

ad umbilicum adducere.
 non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta Teium, 10
 qui persaepe cava testudine flevit amorem
 non elaboratum ad pedem.
 ureris ipse miser. quodsi non pulcrior ignis
 accendit obsessam Ilion,
 gaude sorte tua: me libertina nec uno 15
 contenta Phryne macerat.

Epode 15

Love again—are you sure this is iambo?

Nox erat et caelo fulgebat Luna sereno
 inter minora sidera,
 cum tu, magnorum numen laesura deorum,
 in verba iurabas mea,
 artius atque hedera procera adstringitur ilex 5
 lentis adhaerens bracchiis,
 dum pecori lupus et nautis infestus Orion
 turbaret hibernum mare
 intonsosque agitare Apollinis aura capillos,
 fore hunc amorem mutuum, 10
 o dolitura mea multum virtute Neaera:
 nam siquid in Flacco viri est,
 non feret adsiduas potiori te dare noctes
 et quaeret iratus parem,
 nec semel offensi cedet constantia formae, 15
 si certus intrarit dolor.
 et tu, quicumque es felicior atque meo nunc
 superbus incedis malo,
 sis pecore et multa dives tellure licebit
 tibi que Pactolus fluat 20
 nec te Pythagorae fallant arcana renati
 formaque vincas Nirea,
 heu heu, translatos alio maerebis amores,
 ast ego vicissim risero.

Epode 16.1–34

Civil War again! Let's flee to the Isles of the Blest!

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
suis et ipsa Roma viribus ruit.
quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi
minacis aut Etrusca Porsenae manus
aemula nec virtus Capuae nec Spartacus acer   5
novisque rebus infidelis Allobrox,
nec fera caerulea domuit Germania pube
parentibusque abominatus Hannibal:
inopia perdemus devoti sanguinis aetas
ferisque rursus occupabitur solum;   10
barbarus heu cineres insistet victor et urbem
eques sonante verberabit ungula;
quaeque carent ventis et solibus ossa Quirini,
—nefas videre—dissipabit insolens.
forte quid expediat communiter aut melior pars,   15
malis carere quaeritis laboribus.
nulla sit hac potior sententia: Phocaeorum
velut profugit exsecrata civitas
agros atque lares patrios, habitandaque fana
apris reliquit et rapacibus lupis,   20
ire, pedes quocumque ferent, quocumque per undas
Notus vocabit aut protervos Africus.
sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
ratem occupare quid moramur alite?
sed iuremus in haec: simul imis saxa renarint   25
vadis levata, ne redire sit nefas;
neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina,
im mare seu celsus procurrerit Appenninus
novaque monstra iunxerit libidine   30
mirus amor, iuuet ut tigris subsidere cervis,
adulteretur et columba miluo,
credula nec ravos timeant armenta leones
ametque salsa levis hircus aequora.

Friday

Epode 16.35–66

Isles of the Blest continued.

haec et quae poterunt reditus abscindere dulcis 35
eamus omnis exsecrata civitas,
aut pars indocili melior grege; mollis et exspes
inominata perpremat cubilia.
vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca praeter et volate litora. 40
nos manet Oceanus circumvagus: arva beata
petamus, arva divites et insulas,
reddit ubi cererem tellus inarata quotannis
et inputata floret usque vinea,
germinat et numquam fallentis termes olivae 45
suamque pulla ficus ornat arborem,
mella cava manant ex ilice, montibus altis
levis crepante lympa desilit pede.
illic iniussae veniunt ad mulctra capellae
refertque tenta grex amicus ubera, 50
nec vespertinus circumgemit ursus ovile
nec intumescit alta viperis humus;
nulla nocent pecori contagia, nullius astri 61
gregem aestuosa torret inpotentia.
pluraque felices mirabimur, ut neque largis 53
aquosus Eurus arva radat imbribus,
pinguia nec siccis urantur semina glaebis, 55
utrumque rege temperante caelitem.
non huc Argoo contendit remige pinus
neque inpudica Colchis intulit pedem;
non huc Sidonii torserunt cornua nautae,
laboriosa nec cohors Ulixei. 60
Iuppiter illa piae secrevit litora genti, 63
ut inquinavit aere tempus aureum,
aere, dehinc ferro duravit saecula, quorum 65
piis secunda vate me datur fuga.

Epode 17

Capitulation to Canidia?

Iam iam efficaci do manus scientiae,
supplex et oro regna per Proserpinae,
per et Dianae non movenda numina,
per atque libros carminum valentium
refixa caelo devocare sidera, 5
Canidia, parce vocibus tandem sacris
citumque retro solve, solve turbinem.
movit nepotem Telephus Nereium,
in quem superbus ordinarat agmina
Mysorum et in quem tela acuta torserat, 10
unxere matres Iliae additum feris
alitibus atque canibus homicidam Hectorem,
postquam relictis moenibus rex procidit
heu pervicacis ad pedes Achillei;
saetosa duris exuere pellibus 15
laboriosi remiges Ulixei
volente Circa membra; tunc mens et sonus
relapsus atque notus in voltus honor.
dedi satis superque poenarum tibi,
amata nautis multum et institoribus: 20
fugit iuventas et verecundus color
reliquit ossa pelle amicta lurida,
tuis capillus albus est odoribus;
nullum a labore me reclinat otium,
urget diem nox et dies noctem neque est 25
levare tenta spiritu praecordia.
ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina
caputque Marsa dissilire nenia.
quid amplius vis? o mare et terra, ardeo, 30
quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore nec Sicana fervida
virens in Aetna flamma: tu, donec cinis
iniuriosis aridus ventis ferar,
cales venenis officina Colchicis? 35
quae finis aut quod me manet stipendium?
effare: iussas cum fide poenas luam,
paratus expiare, seu poposceris
centum iuencos, sive mendaci lyra
voles sonare: 'tu pudica, tu proba 40
perambulabis astra sidus aureum.'

infamis Helenae Castor offensus vice
 fraterque magni Castoris victi prece
 adempta vati reddidere lumina:
 et tu—potes nam—solve me dementia, 45
 o nec paternis obsoleta sordibus
 neque in sepulcris pauperum prudens anus
 novendialis dissipare pulveres;
 tibi hospitale pectus et purae manus
 tuusque venter Pactumeius et tuo 50
 cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 utcumque fortis exsilis puerpera.
 ‘quid obseratis auribus fundis preces?
 non saxa nudis surdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo. 55
 inultus ut tu riseris Cotytia
 volgata, sacrum liberi Cupidinis,
 et Esquilini pontifex venefici
 inpune ut urbem nomine inpleris meo?
 quid proderat ditasse Paelignas anus 60
 velociusve miscuisse toxicum?
 sed tardiora fata te votis manent:
 ingrata misero vita ducenda est in hoc,
 novis ut usque suppetas laboribus.
 optat quietem Pelopis infidi pater 65
 egens benignae Tantalus semper dapis,
 optat Prometheus obligatus aliti,
 optat supremo conlocare Sisyphus
 in monte saxum; sed vetant leges Iovis.
 voles modo altis desilire turribus, 70
 modo ense pectus Norico recludere,
 frustra que vincla gutturi nectes tuo
 fastidiosa tristis aegrimonia.
 vectabor umeris tunc ego inimicis eques
 meaeque terra cedit insolentiae. 75
 an quae movere cereas imagines,
 ut ipse nosti curiosus, et polo
 deripere lunam vocibus possim meis,
 possim crematos excitare mortuos
 desiderique temperare pocula, 80
 plorem artis in te nil agentis exitus?’